

ՏԱԹԵՎ ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ

**ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Հետազոտության թեմա՝ Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունների
ձևավորումը դասավանդման գործընթացում

Հետազոտող ուսուցիչներ՝ Արևիկ Խաչատրյան,
Հասմիկ Խաչատրյան

Ողջաբերդի միջնակարգ, Երևանի Մոնթե Մելքոնյանի անվան հ.11
հիմնական դպրոց

ԵՐԵՎԱՆ 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն -----	3
Գլուխ 1. Ինքնուրույն աշխատանքնի հմտությունների ձևավորումը դասավանդման գործընթացում -----	6
Գլուխ 2. Հետազոտության ընթացք -----	11
Եզրակացություն -----	13
Գրականություն-----	15

ՆԵՐՄՄՈՒԹՅՈՒՆ

Մանկավարժական գրականության մեջ 18-րդ դարի վերջից ուսանողի անկախությունը համարվում է դասավանդման առաջատար սկզբունքներից մեկը: Ուսանողների ինքնուրույնության և գործունեության զարգացման հարցը կենտրոնական է Կ.Դ. Ուշինսկին, ով գրել է, որ երեխաները պետք է «եթե հնարավոր է ինքնուրույն աշխատեն, իսկ ուսուցիչը պետք է ղեկավարի այս անկախ աշխատանքը և նյութ տրամադրի նրան»: Նա հիմնավորեց դասարանում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման որոշ ուղիներ ու միջոցներ՝ հաշվի առնելով ուսուցման տարիքային շրջանները: 70-80-ական թթ. XIX դարի մեթոդիստ-նատուրալիստներ Ա.Ն. Բեկետով, Ա.Յա. Գերդը առաջարկել է տարբեր գործնական տիպի ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման համակարգ (փորձեր, դիտարկումներ և այլն):

20-ական թթ. XX դար Ուսանողների անկախության տեսության զարգացման մեջ որոշակի դեր են խաղացել ինտեգրված ուսուցման համակարգը, նախագծային մեթոդը, Դալթոնի պլանը և դասավանդման անհատականացման այլ ձևերը: Պ.Պ.-ի աշխատանքները. Բլոնսկին, Ս.Տ. Շատսկին, Ա.Պ. Պինկևիչ, Մ.Մ. Պիստրակա, Պ.Ս. Միքելսոնը և այլոք հիմնավորեցին ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքի կարևորությունը ուսումնական գործընթացում: Փորձեր են արվել ստեղծել անկախ աշխատանքի դասակարգում: Մեթոդիստ-նատուրալիստները (Ս. Պ. Արժանով, Վ. Պ. Բուդանով, Բ.Վ. Վսեսլյացկի, Բ.Է. Ռայկով և ուրիշներ) մշակել են ինքնուրույն աշխատանքի ձևեր, տեխնիկա, որոնք զարգացնում են ուսանողների ստեղծագործական մտածողությունը: Դպրոցների պրակտիկայում սկսեց լայնորեն կիրառվել ուսուցման հետազոտական մեթոդը: Լայն տեսական իմաստով ուսումնասիրելով անկախ աշխատանքի էությունը՝ Է. Յա. Գոլանտը առանձնացրել է գործունեության 3 ուղղություն, որոնցում կարող է զարգանալ ուսանողների անկախությունը՝ ճանաչողական, գործնական և կազմակերպչական և տեխնիկական: Բ.Պ. Էսիպովը հիմնավորել է ինքնուրույն աշխատանքի դերը, տեղն ու խնդիրները ուսումնական գործընթացում: Հ.Ա. Պոլովնիկովան զարգացրեց ուսուցման մեջ ճանաչողական անկախության դաստիարակության տեսական հիմքերը, Ի.Յ. Լերներ -

մարդասիրական առարկաների ցիկլում ճանաչողական անկախության ձևավորման դիդակտիկ հիմքեր: Խնդիրների լայն շրջանակ, որոնք առաջ են քաշել Մ.Ա. Դանիլով, Ռ.Գ. Լեմբերգ, Հ.Գ. Դաիրի, Մ.Հ. Սկատկինը և այլ դիդակտիկաներ և մեթոդիստներ, ծառայել են որպես դպրոցականների ինքնուրույն աշխատանքի խնդրի հետագա հետազոտության յուրատեսակ ծրագիր:

Սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման անհրաժեշտությունը ընդգծել են նաև հայ մանկավարժները՝ Խ Աբովյանը, Ղ Աղայանը, Առ. Բահաթրյանը և ուրիշներ:

Ինքնուրույն աշխատանքի գործընթացը ակտիվացնելու համար կիրառվում են ուսուցման ավանդական մեթոդները՝ օգտագործելով այնպիսի հնարներ, ինչպիսիք են պրոբլեմային իրավիճակի ստեղծումը, հարցադրումը՝ ներառելով պրակտիկ վարժություններ, խնդիրներ: Իհարկե, ակտիվ մեթոդների կիրառումը ուղղված է առաջնային գիտելիքի ձեռք բերմանը, մտածողության զարգացմանը, հետաքրքրությունների, հմտությունների, կարողությունների ձևավորմանը, սակայն պետք է հաշվի առնել, որ այդ գործընթացը բավականին ժամանակ է պահանջում և այդ պատճառով անհնար է անցկացնել ողջ ուսուցումը միայն ակտիվ մեթոդներով: Դրանց հետ զուգահեռ կիրառվում են նաև ավանդական մեթոդներ, ինչպիսիք են պատմելը, բացատրելը, վերլուծելը: Ուսուցչի գործունեության հիմնական չափորոշիչը վերջնարդյունքի իրականացման գաղափարն է: Այստեղ կարևոր նպատակ է դառնում սովորողների հմտություններ ձևավորելը, ինչը սովորողներին հնարավորություն է տալիս ինքնուրույն հայթայթել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը և ակտիվորեն ներգրավվել հետազոտական տարրեր պարունակող ստեղծագործական աշխատանքներում: Այս կապակցությամբ օրակարգային է դառնում՝ ուսումնական գործընթացի մեջ ներդնելու այնպիսի կրթական տեխնոլոգիաներ, որոնք կօգնեն սովորողներին զարգացնել իրենց ինքնուրույն և ստեղծագործաբար սովորելու ունակությունը:

Սույն աշխատանքի նպատակն է՝ քննարկել ինքնուրույն աշխատանքը որպես դասարանի արդյունավետ կառավարման ձևաչափ ուժեղացնելու սովորողների սովորելու կարողությունները կազմակերպել դասապրոցեսն այնպես, որ առաջընթաց արձանագրեն բոլոր աշակերտները ինքնուրույն աշխատանքը կազմակերպել,

կիրառելով տարբերակման ռազմավարություններ: Համոզված եմ, որ ցանկացած աշակերտ մոտիվացված լինելով և համապատասխան ուղղորդում ստանալու դեպքում կարող է տիրապետել առարկայի հիմնական հասկացություններին ու գաղափարներին: Պարզապես որոշ աշակերտներ կարող են նվազագույն վերջնարդյունքային պահանջների բավարարել, իսկ որոշները՝ գերազանցել չափորոշիչային պահանջները: Տարբերակված ուսումնառությունը միևնույն բովանդակությունը մատուցելիս տարբեր ռազմավարությունների և բազմաստիճան առաջադրանքների կիրառումն է՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր աշակերտի կարողությունների մակարդակը:

ԳԼՈՒԽ 1. ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՁևԱՎՈՐՈՒՄԸ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

Ուսուցման գործընթացում մեծ նշանակություն ունի սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունների ձևավորումը դասավանդման գործընթացում: Ուսուցման ժամանակ ուսուցիչը պետք է դասին ստեղծի այնպիսի պայմաններ, որ յուրաքանչյուր աշակերտի մոտ առաջընթաց ապահովվի: Տարրական դասարանում ինքնուրույն աշխատանքի անցկացումն ունի որոշակի առանձնահատկություններ:

Ուսուցիչները հաճախ կիրառում են աշակերտների ակտիվությունը խթանող հնարներ և համարում են, որ իրենք կազմակերպեցին ինքնուրույն աշխատանք: Մակայն, այդ հնարների կիրառմամբ նրանք սովորեցնում են աշակերտներին ինքնուրույն աշխատել, բայց այն դեռ ինքնուրույն աշխատանք չէ:

Նախ տեսնենք,
թե ինչ են իրենցից ներկայացնում ինքնուրույնություն և ինքնուրույն աշխատանք արտահայտությունները:

Ինքնուրույնությունը անհատի անձնային որակ է, իսկ ինքնուրույն աշխատանքը՝ ուսումնական աշխատանքի ձև:
Ինքնուրույնությանն ինքնուրույն աշխատանքի միջև գոյություն ունի սերտ կապ: Ինքնուրույն աշխատանքը մի կողմից արդեն ձեռքբերված ինքնուրույնության արտահայտումն է, մյուս կողմից՝ ինքնուրույնության զարգացմանը նպաստող միջոց: Այսինքն՝ ինքնուրույն
աշխատանքը նպաստում է ինքնուրույնության ձևավորմանը՝
որպես անհատ որակ:

Շատ հատկանշական է Բ. Եսիպովի սահմանումը, ով ինքնուրույն աշխատանքը դիտարկում է, որպես «աշխատանք, որը կատարվում է աշակերտների կողմից առանց ուսուցչի անմիջական մասնակցության», սակայն վերջինիս առաջադրանքով և դրա համար հատուկ նախատեսված ժակետներում, ընդ որում աշակերտներն այդ պարագայում գիտակցված կերպով ձգտում են արդյունավետորեն

և հաջող հասնել առաջադրված նպատակի՝ կիրառելով սեփական ջանքերը, մտավոր, ֆիզիկական և հոգևոր կարողությունները» :

Ինքնուրույն աշխատանքը հանդիսանում է դպրոցական ծրագրով նախատեսված յուրաքանչյուր թեմայի ուսումնասիրության և յուրացման անբաժանելի մասը: Աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքի դերը և նշանակությունը, ինչպես նաև դրա արժեքը դժվար է գերազնահատել, քանի որ առանց դրա անհնար է պատկերացնել գիտելիքների արդյունավետ յուրացումը, դրանց ամփոփումը և ամրապնդումը: Այսինքն, այլ կերպ ասած, ինքնուրույն աշխատանքը դրսևորվում է նոր թեմայի ուսումնասիրության գրեթե բոլոր փուլերում:

Վ. Լիսիչկինը առանձնացնում է աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքի հետևյալ հատկանիշները.

- Ինդրի, խնդրահարույց իրավիճակի առկայություն;
 - Հատուկ ժամանակի առկայություն՝ տվյալ խնդրի լուծման համար;
 - Աշակերտների մտավոր լարվածության և ջանքերի դրսևորում;
 - Աշակերտների ինքնուրույնության դրսևորում;
 - Աշակերտների ստեղծագործականության դրսևորում;
 - Աշակերտների ակտիվության և նախաձեռնողականության դրսևորում:
- Ըստ Լ. Կրուպոտովայի , ինքնուրույն աշխատանքի խնդիրները հետևյալն են.
- Առանց ուսուցչի օգնության, ինքնուրույն աշխատելու կարողության ձևավորում աշակերտի մոտ;
 - Աշակերտների ճանաչողական ակտիվության զարգացում;
 - Ստեղծագործական մտքի և մոտեցման խթանում;
 - Մտավոր, ինտելեկտուալ գործունեության մշակույթի, կարողությունների ձևավորում և զարգացում;
 - Ձեռք բերված գիտելիքների ընկալում, յուրացում;
 - Ժաանակը պլանավորելու և ռացիոնալ օգտագործելու կարողության զարգացում;
 - Պատասխանատվության և նախաձեռնողականության զգացումների և հատկանիշների ձևավորում և զարգացում:

Վ. Բուրյակն առանձնացնում է ինքնուրույն աշխատանքի հետևյալ դասակարգումները.

1. Ըստ դիդակտիկ նշանակության՝

- Ուսուցանող;
- Ստուգող:

2. Ըստ աշակերտների ինքնուրույնության աստիճանի՝

- Ինքնուրույն աշխատանք ըստ նմուշի;
- Տարբերակային ինքնուրույն աշխատանք;
- Մասնակի որոնողական ինքնուրույն աշխատանք;
- Հետազոտական, ստեղծագործական աշխատանք:

3. Ըստ անհատականացման աստիճանի՝

- Դասարանային;
- Խմբակային;
- Անհատական:

4. Ըստ գիտելիքների ձեռք բերման մեթոդի և եղանակի՝

- Աշխատանք ուսումնական ձեռնարկներով, դասագրքերով, տեղեկատու ձեռնարկներով;
- Խնդիրների կազմում և լուծում;
- Ջեկույցների, ֆեռերատների, հաշվետվությունների ներկայացում և այլն:

5. Ըստ կատարման ձևի և վայրի՝

- Գրավոր աշխատանք;
- Բանավոր աշխատանք;
- Դասարանային աշխատանք;
- Տնային աշխատանք:

Այսպիսով, ուսումնական ինքնուրույն աշխատանքի տակ հարկ է հասկանալ աշակերտների ցանկացած ուսումնական ակտիվություն, որը կազմակերպվում է ուսուցչի կողմից և ուղղված է առաջադրված դիդակտիկ նպատակի իրագործմանը՝ դրա համար հատուկ նախատեսված ժամանակահատվածում: Այդ աշխատանքը ենթադրում է նոր գիտելիքների որոնում, դրանց յուրացում և ընկալում, ամրապնդում,

կարողությունների և հմտությունների ձևավորում և զարգացում, գիտելիքների ընդհանրացում և համակարգում:

Որպես դիդակտիկ երևույթ, ինքնուրույն աշխատանքն իրենից ներկայացնում է, մի կողմից, ուսումնական առաջադրանք, այսինքն ուսուցչի կողմից տրված առաջադրանք աշակերտին, որը նա պետք է կատարի, մյուս կողմից՝ համապատասխան ունակությունների և գործունեության դրսևորման միջոց՝ հիշողության, մտածողության, ստեղծագործական երևակայության և այլն:

Այսինքն, ինքնուրույն աշխատանքը – ուսուցման այնպիսի մեթոդ է, որը յուրաքանչյուր կոնկրետ իրավիճակում համապատասխանում է կոնկրետ դիդակտիկ, ուսումնական նպատակի և իրականացնում է մի շարք խնդիրներ:

Ինքնուրույն աշխատանքները զարգացնում են սովորողների տրամաբանությունը, ճանաչողությունն ու ակտիվությունը: Ինքնուրույն աշխատանքի դեպքում առաջադրանքը մշակված է տվյալ անհատի կարիքներին համապատասխան: Սովորաբար, աշակերտները ոչ միաժամանակ են ավարտում ինքնուրույն աշխատանքը: Ինքնուրույն աշխատանքների համար առաջադրանքներ ընտրելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների յուրացման գործընթացում սովորողներից պահանջում է տարբեր ժամանակահատված: Այդ պատճառով նպատակահարմար է նախապես պատրաստել առաջադրանքներ, լրացուցիչ առաջադրանքներ՝ արագ աշխատող աշակերտների համար:

Ինքնուրույն աշխատանքի հիմքում ընկած է աշակերտների ակտիվ մասնակցությունն ուսուցուման գործընթացին, հետևաբար, ուսուցչի գործը հիմնականում բաղկացած է դասը ծրագրելուց, կազմակերպելուց ու անհրաժեշտ գործիքներն ապահովելու: Նման մոտեցումը նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում սովորողի զարգացման համար և նպաստում է նրանց կրթության որակի բարձրացմանը: Ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունները չեն ծագում ինքն իրեն, դրանք անհրաժեշտ է ձևավորել և դրանում հսկայական դեր ունի ուսուցիչը: Ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ընթացքում անհրաժեշտ է մտորել նաև սովորողներին ցուցաբերվող օգնության և ստուգման ձևերի մասին: Հատկապես տարրական դասարաններում ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման

նպատակով անհրաժեշտ է կիրառել բազմազան մեթոդական երաշխավորություններ, հուշաթերթիկներ:

Ինքնուրույն աշխատելու կարողությունները մշակվում են նպատակաուղղված վարժությունների և աստիճանաբար բարդացող առաջադրանքների միջոցով: Մինչ ինքնուրույն աշխատանքի համար առաջադրանքներ տալը, այդ առաջադրանքների տեսակները յուրացվում են նախապես ուսուցչի հետ միասին կատարվող աշխատանքների միջոցով:

Այնուհետև առաջադրանքների այս կամ այն մասը կատարում են աշակերտները, և, վերջապես, նրանք հնարավորություն են ստանում ամբողջ առաջադրանքը կատարել ինքնուրույն: Աշխատանքի ստուգումը ևս կատարվում է ուսուցչի ղեկավարությամբ: Վերջինս արդյունքների քննարկմանը մասնակից է դարձնում ամբողջ դասարանին:

Ինքնուրույն աշխատանքներ ըստ կազմակերպման ձևի լինում են՝

1. Ընդհանուր ճակատային, երբ բոլոր սովորողները կատարում են միևնույն աշխատանքը;
2. Խմբային, երբ սովորողների տարբեր խմբեր աշխատում են տարբեր առաջադրանքների վրա;
3. Անհատական, երբ սովորողներից յուրաքանչյուրն աշխատում է հատուկ առաջադրանքների վրա :

Երեխաների ինքնուրույնությունը զարգանում է աստիճանաբար դաստիարակվում է դասից դաս, դասարանից դասարան: Այս աշխատանքի հնարավորություն է տալիս հասնել այն բանին, որ երեխաները ճկուն և խորը յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները,

դաստիարակել նորը ճանաչելու ցանկություն և զարգացնել այն կարողությունները,

որոնք պարտադիր են ինքնակրթության և ինքնակատատարելագործման համար: Ինձ թվում է, որ այս ամենին կարելի է հանգել ինքնուրույն աշխատանքով: Այսպիսով, ամեն ինչի հիմքում ազատության գաղափարն է: Վստահել մարդուն և

հնարավորություն տալ նրան ընտրելու կրթության սեփական ուղի, օգնել նրան սեփական ճանապարհն անցնելու:

Այսպիսով, ուսուցման գործընթացի կազմակերպման նոր ձևերը, մեթոդները և տեխնոլոգիաները պետք է նպաստեն մարդու ինքնուրույնության ձևավորմանը, հիմնարար գիտելիքների ձեռքբերմանն ու ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանը:

ԳԼՈՒԽ 2. ՀԵՏԱԳՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Հետազոտության օբյեկտը՝ աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքների ձևավորումը դասավանդման գործընթացում:

Հետազոտություն նպատակը՝ աշակերտների ինքնուրույն աշխատանքների ձևավորումը դասավանդման գործընթացում կարևորել այն մտքերը, գաղափարները, որոնք այսօր կարելի է արդյունավետ կիրառել մանկավարժության տեսության և պրակտիկայում:

Հետազոտության խնդիրները՝ ճիշտ կազմակերպել ինքնուրույն աշխատանքների ձևավորման դասավանդման գործընթացը, բնութագրել աշակերտին ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ձևը:

Հետազոտությունը պլանավորելիս հաշվի էր առվել այն հանգամանքը, որ յուրաքանչյուր դաս ունի իր յուրահատկությունները:

Դասի պլանը կազմելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ.

1. առաջադրված խնդիրը աշակերտներին մղում է որոշակի մտավոր հնարքի կիրառման;
2. աշակերտներն ունեն տվյալ առաջադրանքը կատարելու համար անհրաժեշտ գիտելիքներ, և տվյալ հնարքի կիրառման հմտություններ;
3. տվյալ հնարքը համապատասխանում է նյութի բովանդակությանը, և ինչքան շատ է համապատասխանում, այնքան ակտիվացնում է գործունեությունը:

Հետազոտության ընթացքում անցկացվեց դասերի փորձը ցույց է տալիս, որ՝

- Ճիշտ կազմակերպված ինքնուրույն աշխատանքը պարբերաբար անցկացնելով՝ սովորողներն առավել խորը և ճկուն գիտելիքներ են ձեռք բերում, քան ուսուցչի կողմից պատրաստի գիտելիքների հաղորդման դեպքում:
- Ըստ դիդակտիկական նպատակի և բովանդակության տարատեսակ ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպումը նպաստում է սովորողների ճանաչողական և ստեղծագործական ունակությունների, մտածողության զարգացմանը:
- Ինքնուրույն աշխատանքի անցկացումն ըստ մանրամասն մշակված մեթոդիկայի՝ արագացնում է սովորողների՝

գործնական կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, իսկ այն իր հերթին դրականորեն է ազդում ճանաչողական կարողությունների և հմտությունների ձևավորման վրա:

- Ժամանակի ընթացքում դասերին ինքնուրույն աշխատանքի պարբերաբար կազմակերպման և տրված առարկայից տրվող տնային աշխատանքների բազմազան տեսակների հետ դրա համապատասխանեցման դեպքում մշակվում է ինքնուրույն աշխատելու հիմնարարկարողությունները:

Վերը գրվածից պարզ է դառնում, թե որքան մեծ նշանակություն ունի ինքնուրույն աշխատանքը դպրոցականների ուսուցման գործընթացում:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ինքնուրույն աշխատանք օգնում է ուսուցչին պարզելու սովորողների ունակությունները: Ինքնուրույն աշխատելով՝ սովորողը պետք է աստիճանաբար տիրապետի ինքնուրույն աշխատանքի այնպիսի ընդհանուր մեթոդների, ինչպիսիք են աշխատանքի նպատակի հստակ գիտակցումը, ներկայացումը, ստուգումը և սխալների ուղղումը: Ինքնուրույն աշխատելու կարողությունները մշակվում են նպատակաուղղված վարժությունների և աստիճանաբար բարդացող առաջադրանքների միջոցով: Մինչ ինքնուրույն աշխատանքի համար առաջադրանքներ տալը, այդ առաջադրանքների տեսակները յուրացվում են նախապես ուսուցչի հետ միասին կատարվող աշխատանքների միջոցով: Այնուհետև առաջադրանքների այս կամ այն մասը կատարում են աշակերտները, և , վերջապես, նրանք հնարավորություն են ստանում ամբողջ առաջադրանքը կատարել ինքնուրույն: Ուսուցիչը պետք է որոշի առաջադրանքների տեսակը, դրա տեղը դասի ընթացքում, բացատրի նպատակը և կատարման քայլերի հաջորդականությունը, հետևի սովորողների աշխատանքին՝ անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելով օգնություն առանձին աշակերտներին:

Աշխատանքի ստուգումը ևս կատարվում է ուսուցչի ղեկավարությամբ: Վերջինս արդյունքների քննարկմանը մասնակից է դարձնում ամբողջ դասարանին Հատկապես այդպիսի գործունեությունը աշակերտի մոտ ձևավորում է պատասխանատվություն կյանքում ծագած խնդիրները ինքնուրույն լուծելու, սեփական որոշումներ կայացնելու համար:

Կարելի է ասել, որ ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ողջ կյանքի ընթացքում սովորողների ինքնուրույն աշխատանքի ընթացքում են զարգանում գիտելիքների յուրացման գործընթացն իրականացնող ճանաչողական կարողություններն ու հմտությունները:

Այսպիսով, ինքնուրույն աշխատանքի համակարգված կազմակերպմամբ հնարավոր է հասնել այն բանին, որ երեխաները ճկուն և խորը յուրացնեն հասկացությունները, օրինաչափությունները, դաստիարակել նորը ճանաչելու ցանկություն և զարգացնել այն կարողությունները, որոնք պարտադիր են

ինքնակրթության և ինքնակատարելագործման համար: Պետք է մշտապես հիշել, որ ոչինչ հաստատուն չէ, բացի փոփոխությունից, քանզի ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները ևս կապված են հասարակական կյանքի պատմական զարգացման հանգամանքների և մանկավարժական նորագույն փորձի ու նվաճումների հետ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Թորոսյան Կ., Չիբուխյան Կ., Մանուկյան Մ., Մերթողական աշխատանքը դպրոցում / ձեռնարկ, Եր., «Զանգակ» հրատարակչություն, 2014 թ.
2. Թորոսյան Կ., Բալայան Ա., Չիբուխյան Կ., Մայրենիի դասերի պլանավորումը, Եր., «Զանգակ» հրատարակչություն, 2016 թ.
3. Թորոսյան Կ., Սարգսյան Վ., Չիբուխյան Կ., Խաչատրյան Հ., Գրիգորյան Ս., Մայրենի 2-4 / Ուսուցչի ձեռնարկ, «Զանգակ» հրատարակչություն, Եր., 2011 թ.
4. Թորոսյան Կ., Չիբուխյան Կ., 50 հարց ու պատասխան տարրական դասարանների ուսուցիչների համար: Մաս I, Եր., «Զանգակ» հրատարակչություն, 2013 թ.
5. Буряк В., Самостоятельная работа учащихся. М.: Просвещение, 1984 г.
6. Есипов Б.П. Самостоятельная работа учащихся на уроках. М.: 2001 г.
7. Кропотова Л., Проектирование и анализ современного урока. Новокузнецк, 2001 г.
8. Лисичкин В., О самостоятельности учащихся, 1993 М.: 2003 г.